

Отже, опираючись на сучасні підходи до визнання активу як права на користування майном (ресурсом) та використовуючи методичні підходи стосовно оцінки такого активу, визначені в МСФЗ 16 «Оренда», пропонується здійснювати оцінку такого активу як «Право користування людським капіталом» з метою відображення його у системі бухгалтерського обліку та звітності.

Трактування використання людського капіталу господарюючим суб'єктом як об'єкта орендних відносин, полягає у реальній можливості не відділяючи людський капітал від власника, передавати його у використання суб'єкту господарювання.

Якщо вважати трудовий договір, який заключається з висококваліфікованим працівником на термін більше ніж один рік, з визначеними умовами виконання такого договору зі сторони працівника та господарюючого суб'єкта, що можна вважати контролюючим фактором, як це і передбачено для визнання права користування активом (майном) у МСФЗ 16 «Оренда», та з відомою заробітною платою (можна використовувати при цьому мінімальну заробітну плату, або Єдину тарифну сітку як аналог орендного платежа), то в наявності у господарюючого суб'єкта будуть практично усі дані для розрахунку як зобов'язань по оренді людського капіталу так і активу «Право користування людським капіталом».

Література

1. Денисюк О., Покинйчереда В. Оцінка людського капіталу. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknteu_2016_1_9
2. Головай Н.М. Вкладення в людський капітал і заробітна плата: обліковий аспект. URL: <https://cutt.ly/Mc2L8og>
3. Мазіна О. Людський капітал: проблеми оцінювання і збереження. URL: <https://cutt.ly/7c2Xhgs>
4. Добия М. Человеческий капитал в экономической перспективе. Київ. Кондор. 2012. 240 с.
5. Міжнародний стандарт фінансової звітності 16 «Оренда». URL: <https://cutt.ly/0c2Zt4l>

УДК 657.12

Малишкін О.І.,
д.е.н., професор,
Державний університет інфраструктури та технологій

ЧИ МАЄ БУТИ ОБ'ЄКТОМ ДОСЛІДЖЕНЬ ОБЛІКОВЦІВ-ЕКСПЕРТІВ ЕКОЛОГІЧНА ЗВІТНІСТЬ ?

Показники екологічного стану юридичні особи розкривають як в офіційних формах статистичної та податкової звітності, так і в неформальних

звітах. Нормативи і традиції фінансової звітності не передбачають висвітлення показників еко-стану. Лише новий звіт про платежі на користь уряду (держави), який складають видобувні компанії у світі, в ЄС і в Україні частково заповнює цю прогалину - маса добутої з надр сировини, адреса, площа видобування, нараховані податки тощо. Крім того, за власним бажанням (неофіційно) провідні компанії світу та України надають у складі нефінансових звітів різні показники, які належать до категорії екологічних. До цього класу можна віднести ті показники, які віддзеркалюють вплив компанії в результаті виробничої (комерційної) діяльності на природне середовище – повітря, воду, землю, рослинний та тваринний світ. Показники і формати таких звітів не унормовані і тому відображають рівень розуміння керівництва компанії щодо проблем екології.

Вже загально прийнятим в бізнесі вважається висвітлення питань екології і кліматичних змін нарівні з соціальними та управлінськими аспектами. Такий підхід отримав назву ESG-звітності, детальну характеристику складових цього формату наведено у монографії Педро Матоса «ESG-принципи та відповідальне інституційне інвестування у світі» [1].

Чинники, які спонукають компанії додатково розкривати еко-показники, належать до категорії соціальної відповідальності бізнесу. На сьогодні це не тільки модно, але і має матеріальний інтерес у власників компаній. У бізнес-середовищі вже сформована категорія «відповідальне інвестування», яка означає, що компанії з еко-чистим виробництвом мають більше шансів на отримання інвестицій як з приватних, так і державних фондів.

Як запевняє Ю. Берещенко, директорка з розвитку бізнесу та зв'язків з інвесторами агрохолдингу Астарта, головна перевага ESG-звітності — доступ до фінансування, як до боргового, так і до акціонерного. Чим краще компанія дотримується ESG-вимог, тим на більші обсяги і на більш дешеву вартість капіталу, що залучається, може розраховувати [2].

Основними формалізованими звітами з екології виступають державні статистичні спостереження. До статистичної звітності на 2021 рік віднесено форми, що наведені у п. 3 таблиці. Складають форми юридичні особи та їхні підрозділи [3]. Певні еко-показники наводяться також у податковій декларації з екологічного податку. Зокрема, платники цього податку визначають суми податкового зобов'язання з екологічного податку у т.ч., штрафи, пені, за такими викидами:

- викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення;
- скиди забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти;
- розміщення відходів у спеціально відведених для цього місцях чи на об'єктах;
- утворення радіоактивних відходів (включаючи вже накопичені) та/або тимчасове зберігання радіоактивних відходів їх виробниками понад установлені особливими умовами ліцензій строк.

Виникає питання: яка інформація еко-звітів є бухгалтерською або суміжною з бухгалтерським обліком і відповідно чи доцільно проблематику таких звітів досліджувати експертам і науковцям облікового профілю? Частково відповідь на це питання наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Склад показників еко-звітності підприємства

№	Назва	Характер показників	Хто складає	Джерела даних
Фінансова звітність (оприлюднюється)				
1	Звіт про платежі на користь держави	Натуральні /вартісні	Бухгалтер разом з менеджером	Первинні документи, реєстри бухгалтерських і не бухг. даних
Податкова звітність (не оприлюднюється)				
2	Податкова декларація екологічного податку	Вартісні	Бухгалтер	Первинні документи, реєстри бухгалтерських даних
Статистична звітність (не оприлюднюється)				
3	Звіт про екологічні збори та поточні витрати на охорону природи (ф. № 1-екологічні витрати)	Вартісні	Бухгалтер разом з менеджером	Первинні документи, реєстри бухгалтерських і не бухг. даних
	Звіт про утворення, використання та знешкодження токсичних відходів (ф. № 1-токсичні відходи)	Натуральні	Бухгалтер разом з менеджером	Первинні документи, реєстри бухгалтерських і не бухг. даних
	Звіт про викиди забруднюючих речовин і парникових газів у атмосферне повітря від стаціонарних джерел викидів (форма № 2-ТП (повітря))	Натуральні	Бухгалтер разом з менеджером	Первинні документи, реєстри бухгалтерських і не бухг. даних
Нефінансова звітність (оприлюднюється добровільно)				
	Екологічний звіт у довільній формі	Натуральні /вартісні	Фахівці з екології	Первинні документи, реєстри не бухг. даних

Джерело: складено автором.

Отже, значний обсяг еко-показників наводиться у натуральних одиницях, що спонукає до «не бухгалтерських» підходів до її організації та методик збору даних. У таких випадках процес збору, узагальнення та подання інформації може бути організований в рамках управлінського обліку. Натомість, коли потрібно наводити вартісні показники, такі звіти мають джерело з бухгалтерських рахунків фінансового обліку. Це свідчить про те, що еко-показники лежать на перетині бухгалтерської і не бухгалтерської інформації.

На думку І. Чалого, фахівці компанії (частіше це не бухгалтери) будь-якої галузі мають уважно проаналізувати свій бізнес з точки зору «кліматконтролю» і адекватно розкрити динаміку власних показників діяльності. Такий підхід може привернути увагу відповідального інвестора і пробудити в нього бажання вкласти кошти у відповідальний бізнес [4, с. 56].

На наш погляд, синергетичний ефект можуть дати дослідження, в яких беруть участь фахівці з екології та фінансово-бухгалтерського профілю. Перші мають визначати сутність проблематики, другі – пропонувати систематизований підхід до показників звітності.

Література

1. Педро Матос. ESG-принципи та відповідальне інституційне інвестування у світі. Критичний огляд досліджень. Львів, Видавництво Львівської політехніки-2020. URL : https://ua.cfaukraine.org/wp-content/uploads/2020/12/P.Matos_ESG-PRYNTSYPY_ebook.pdf.

2. Берещенко Ю. Переваги екозвітування. <https://nv.ua/ukr/biz/markets/maybutnye-dlya-biznesu-staliy-rozvitok-shcho-potribno-znati-pro-nogo-vzhe-sogodni-eksperti-50083754.html>

3. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0098-05#Text>

4. Практика МСФЗ, № 2/2021, С. 54-58.

УДК 657:004

Малюга Н.М.,

д.е.н., професор,

професор кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту,

Поліський національний університету

Шкуліпа Л.В.,

к.е.н, доцент кафедри бухгалтерського обліку та оподаткування,

Національна академія статистики, обліку та аудиту

ВАЖЛИВІСТЬ XBRL У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ОБЛІКОВО-ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Технологічний стандарт XBRL дозволяє покращити якість та своєчасність фінансової звітності, але його застосування ускладнене не завжди достатньою обізнаністю працівників бухгалтерії, керівників різних ланок управління, а також виробників програмного забезпечення про МСФЗ та структуру функціонування таксономії XBRL на практиці.

Професія бухгалтера є особливо сприйнятливою до розвитку новітніх технологій та інновацій в бізнесі, а також впливу світових трендів збирання, обробки й аналізу інформації. XBRL пробудив нові ключові компоненти у бухгалтерській професії, які є важливими інструментами реформування фінансового звітування на глобальному рівні. Справжній престиж нашої